

REDACȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERTIUNILE:

ca 1 fir garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia-oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înalate.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Cămătăria cu recoltă.

I.

(Ag.) Publicăm mai la vale un comunicat al comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului”, prin care se atrage luarea aminte a cărturarilor noștri dela orașe și dela sate asupra rescriptului eșit din ministeriul de agricultură ungar, privitor la cămătăria cu recolta, de care am pomenit zilele acestea pe baza unei corespondențe a lui „Bud. Hirlap”.

Din comunicatul „Reuniunii” cetitorii vor vedea și cuprinsul rescriptului ministerial, indicând autorităților modul, cum ar vrea el să se pună capăt cămătăriei cu recolta, adică acelei procedări tâlhărești, prin care hienele negustorești sug sângele și méduva plugarului neștiutor, ajuns în nevoie ori strimtoare, prin împrumuturi sau darea de bani înainte, fie pe rodul întreg al lui, fie și numai pe o parte a recoltei.

„Inaltul” rescript vine cam târziu, nu-i vorba; lesne se poate ghici pentru-ace așa târziu. Eacă motivul. Jidani sunt pe de-o parte stăpâni absoluți peste Ungaria și ministrii ei, astfel încât fără învoirea lor nu se poate aduce nici o lege, a edita nici o ordonanță, ori rescript, dela locul cel mai sus, din palatul ministrului-president, până la lavița de scris a subnotarului dela comuna cea de pe urmă; pe de altă parte organizația lor — mai ales cea tainică, ascunsă — este atât de cumplită și amănunțită, încât cancelaria lor centrală, sanhedriul din Budapesta află și de cele mai mici dorințe și plângeri ale fiecărui jidanaș ori-cât de departe aruncat în vre-un colț uitat al țării, și caută la cerere să exopereze împlinirea dorinței și sanarea plângerii.

Astfel dar, deși réul cămătăriei cu recolta ține ani de zile, eacă ministrul „creștin” (?) de agricultură s'a milostivit numai în anul acesta, la 6 Maiu a edita rescriptul cu pricină, Jidani cei atât de puternici din centru reușind până atunci a împedeca o astfel de pășire a stăpânirii în folosul „coreligionarilor” lor din orașe provinciale și de pe sate, cari fac comerțul acesta cinstit, nimicitor și pustiitor de ținuturi și comitate întregi, cum e spre pildă Torontalul. Va să zică numai acum, după-ace plugarii supti și storși, mai ales Sârbi și Români, emigraseră cu sutele și vâile, „Inaltul” și părintescul ministru liberal își aduse aminte, se trezise, că totuși să face ceva măcar pentru ochii lumii.

De și, precum am zis, réul cămătăriei cu grâne bântuește de ani de zile, totuși culmea și-o ajuns pe de o parte în urma recoltei celei proaste din anul trecut, ear' pe de alta, cum e special în comitatul Torontalului, din cauza stărilor grozave, pe cari ni-le descrie un amic corespondent al nostru în Nrul dela 11/23 Aprilie în următorul mod:

„In fiecare comună sunt o grămadă de lingăi și răchiesi. În fiecare comună sunt sistematizate câte 70—80—90 și mai multe posturi de slujbași comunali bine plătiți.

Cari sunt în aceste slujbe votează ori-ce sarcini, ear' cei-ce doresc să ajungă și ei în slujbă, asemenea. Astfel, că sarcinile votate, poporul nu le mai poate suporta. Ce visează protopretorul (solgăbiréul, sau judecătorul slugilor) noaptea, ziua împlinesc și votează răchiesii și lingăii. Pentru contracte, rugări etc. se solvește notarului cât 10—12 fl. și chiar taxe mai mari. Dacă cineva face țigla sau treeră cu mașina trebuie să aducă la fața locului pe protopretor (pe judecătorul peste slugi, adică pe solgăbiréu) solvind taxe peste taxe.

Pentru pășunat se repartează de o vacă etc. câte 20—23 fl. Locuitorii din Alibunari negreșit vor trebui să emigreze; —

ajungând la conclusia desneadejduită, că: „nu mai poate ajuta nici episcop, nici consistor, nici preoțime, nici învățătorime”.

Chestiunea fiind de actualitate și de interes urgent, vom continua mâne.

CURȚILE CU JURĂȚI. În 1896 s'a făcut legea despre extinderea instituțiunii curților cu jurați și asupra altor crime și delictelor afară de cele comise pe calea presei, precum este încă astăzi. Legea cea nouă, pe lângă o sumedenie de scăderi din punct de vedere juridic și politic, mai vatămă și naționalitățile nemaghiare prin mai multe dispozițiuni ale ei, în primul rând prin aceea, că „jurați nu poate fi decât cel-ce posedă perfect limba maghiară în vorba grăită și scrisă”.

Cu timpul ni-se va arăta ocașie a mai discuta asupra acestei legi. De-ocamdată așa stă lucrul, că legea și din punctul de vedere pur formal așa a fost de imperfect întocmită. În cât de atunci și până azi a lucrat o anchetă specială, pentru a elabora regulile privitor la aplicarea ei. Ea și-a isprăvit lucrările numai în zilele de 28 și 29 Iunie. Legea însăși va intra în valoare cu 1 Ianuarie 1899.

Conferența băncilor române.

Primim următoarele spre publicare:

Era o necesitate de mult simțită în cercurile cari se interesează de dezvoltarea organizațiunii noastre economice-financiare, și o dorință exprimată de repețite-ori și în publicitate, ca conducătorii băncilor noastre să se întrunească la o conferență, pentru a se consulta asupra situațiunii economice și financiare și a conveni asupra căilor și mijloacelor, prin cari să se asigureze dezvoltarea armonică și sănătoasă a institutelor de credit înființate de poporul nostru.

Ținând cont de această necesitate și dorință, precum și de împregiurarea, că cu ocașieuna festivităților arangeate din incidentul aniversării morții metropolitului Șaguna se va întruni în Sibiu un număr mai mare al fruntașilor noștri din toate părțile țării, dl Parteniu Cosma, directorul institutului „Albina” a convocat pe 25 Iunie st. n. și zilele următoare o conferență a directorilor institutelor noastre de credit, cu scopul, ca reprezentanții acestora să se consulte asupra mai multor chestiuni ale serviciului tehnic și administrativ al băncilor, referitoare la uniformitatea și corectitatea contabilității, la evitarea concurenței păgubitoare și a daunelor provenite din informațiuni insuficiente, la stabilirea măsurii în

care băncile să se folosească de credite de reescompt, la reducerea intereselor după împrumuturi și la alte mai multe chestiuni de interes vital atât pentru bănci cât și pentru clientela lor.

În urma acestei invitații au sosit în Sibiu la 25 Iunie 61 reprezentanți a 52 institute de credit. Conferența s'a întrunit în oarele postmeridiane în localitățile casinei române, unde — după un potrivit discurs de deschidere al convocatoriului — ea s'a constituit sub presiul dlui P. Cosma, și după-ace a acceptat de basă obiectele înșirate în convocator, a emis o comisiune pentru studierea și pregătirea substratului desbaterilor.

Această comisiune, din care au făcut parte — afară de biuroul conferenței — Domnii: Dr. N. Oncu („Victoria”), Dr. I. Mihu („Ardeleana”), Dr. T. Mihályi („Someșana”), A. Cosma („Silvania”), Il. Trăilă („Oraviceana”), P. Barbu („Murășana”), I. B. Hodoș („Patria”), Dr. I. M. Roșu („Luceafărul”), și N. P. Petrescu (fil. „Albinei” Brașov) a lucrat în ziua următoare cu începere dela orele de dimineață și convenind în deplină înțelegere asupra obiectelor pertractate a ales referent pe dl Dr. I. Mihu și a prezentat prin acesta elaboratul seu în plenul conferenței, care s'a întrunit la orele 5 p. m. și după o desbatere amănunțită și serioasă a primit — cu unele întregiri — toate propunerile comisiunii.

Desbaterile conferenței, la cari au participat cele mai valoroase puteri ale institutelor noastre financiare, s'au distins prin o deosebită obiectivitate, serioșitate și armonie, și au fost atât de instructive pentru membrii conferenței, încât abstragere făcând dela hotărârile salutare, deja în sine au format un câștig mare real pentru dezvoltarea și înaintarea organizațiunii noastre economice-financiare.

Necesitatea și importanța conferenței, și foloasele ce le va aduce pentru cercuri largi iese cu atât mai mult la iveală, dacă vom aprecia rezultatul final al desbaterilor, enunțat cu vot unanim și în deplină armonie.

Principiile de interes mai general asupra căror s'au unit reprezentanții băncilor noastre sunt următoarele:

S'a aflat de lipsă și de folos, ca exmișii băncilor reprezentate la conferență să se întrunească din când în când pentru a discuta situația economică și financiară și a combina măsuri potrivite și uniforme pentru a promova dezvoltarea solidă și administrarea corectă a institutelor noastre de credit. Pentru studierea situațiunii, pregătirea materialului de discuție și pentru convocarea conferențelor s'a instituit o delegațiune în persoana dlor: P. Cosma („Albina”), Dr. N. Oncu („Victoria”), Dr. I. Mihu („Ardeleana”), Dr. T. Mihályi („Someșana”) și I. Brut Hodoș („Patria”).

S'a constatat necesitatea înființării unui organ de cuprins pur economic-financiar, editarea unui Anuar al institutelor și pentru asigurarea exactității depline a contabilității și înlesnirea controlului în mersul afacerilor

instituirea unui specialist, care — provăzut cu instrucțiunile necesare să cerceteze din când în când băncile.

De importanță deosebită pentru cercurile largi, cari formează clientela institutelor noastre, este înțelegerea luată cu privire la reducerea etalonului de interese la minimul posibil.

În fine mai este de amintit, că conferența a acceptat principiul, ca băncile să se restrângă după posibilitate la ținutul care gravitează spre centrele unde se află sediul lor, și în cas de abateri dela acest principiu să se servească reciproc cu informațiuni asupra clientelei.

Enunțarea acestor principii sunt rezultatul real al conferinței. Importanța lor este evidentă și dacă — ce nu ne îndoim — se vor și realiza, fără îndoială vor contribui mult la consolidarea organizațiunii și dezvoltării noastre economice.

De asemenea reprezintă un câștig real și schimbarea de vederi ce a urmat încă și asupra mai multor altor chestiuni economice de mare importanță, cari au fost recomandate atențiunii delegațiunii exmise și a căror realizare va deschide în viitor terene noue lucrării noastre economice.

Conferența s'a încheiat cu o disertațiune foarte instructivă asupra noului proiect de lege despre Asociațiunile economice și industriale de credit, cari ating de aproape interesele băncilor noastre și le impun diferite măsuri de precauțiune. Expunerile presidentului în această materie au ilustrat aceste noue institute financiare din toate punctele de vedere și au precizat ținuta ce trebuie observată în fața lor de institutele noastre.

Reprezentanții băncilor au părăsit această primă conferință, pe deplin mulțumiți cu rezultatul ei, și înzestrați cu multe și prețioase cunoștințe noue, de cari vor putea usa cu folos în cercul lor de activitate.

„Trădătorii”.

Sub acest titlu cetim în „Telegraful Român” din Sibiu următoarele:

Afacerea școalelor centrale din Brașov încă nici până azi n'a încetat a forma mijloc de agitație în zările din România și în „Tribuna” de aici.

Cuvântul „trădător” azi-mâne nu va mai avea nici o însemnătate, precum devenise mai înainte aici cuvântul „bujtogat”, precum este astăzi epitetul de „agitator național” și, durere, de „conducător național”.

Mereu se tractează partidele din România cu imputarea reciprocă de „trădător” la adresa bărbaților de stat D. Sturdza și T. Ionescu.

Noi, cari nici odată nu ne-am identificat nici cu un partid politic din România, cu durere privim la această luptă de partid în contul instituțiunilor noastre culturale.

Cu tot dreptul am fi putut aștepta dela conducătorii partidelor din România, ca atunci când le spunem: că agitația în România din incidentul acestei chestiuni agravează situațiunea gimnasiului din Brașov — să ne creadă, și când îi rugăm să nu făurească armă de partid politic din cea

mai delicată chestie culturală a noastră, să ne asculte.

Cuvântul nostru însă a sunat în pustiu.

Astăzi chestiunea a ajuns deja a fi tratată cu toată seriozitatea din partea guvernului nostru.

Flacărele se ved deja și baba se tot pieptenă.

Nu vă frământați atâtă domnilor cu alergarea după „trădători“ prin sferile înalte ale partidelor, pentru-că foarte rari sunt casurile în toate statele, când bărbați de stat comit trădări, ci de regulă secretele de ori-ce natură se trădau prin existențe mici, lipsite de caracter, cumpărate cu monedă sunătoare din așa numitele fonduri de dispozițiuni.

Și unii și alții deschideți-vă mai bine ochii când ori din ce motiv menajați existențe de caracter dubiu.

Pe aici toată lumea cunoaște o persoană carea a fost angajat ministerial în România, (Virgil Pop, numit de dl Take Ionescu Red. „Trib. Pop.“), unde a avut ocaziune ca să privească prin dosarele biuroului unde servea, ca apoi să facă us de ele în oficiul ce-l ocupă astăzi în biuroul de presă din Budapesta.

Nu este secret pe aici nici aceea, că un individ (Cașolțan, actual redactor la „Epoca“ din București și spionul dlui Jeszenszky. Red. „Trib. Pop.“), care sub pretexte „naționale“ făcea înșelătorii pe aici, abuzând de numele celor mai de valoare bărbați ai noștri, dat pe mâna poliției, a fost eliberat de un fost comite-suprem în data ce s'a angajat că-i va face bune servicii în viitor, a trecut în România, de unde venise, și că acolo a știut afla moduri, ca să pună mâna pe multe copii de documente privitoare la afacerea din chestiune, cari apoi le-a pus la dispoziția cutărui V. care stă în București, ca în fiecare săptămână să raporteze la căldarea în care se prepară bucatele pentru naționalitățile din patria noastră.

Nu fiți cu privirile tot prin nori, ci vă mai uitați și la picioare, ca să poticniți mai rar.

Inc'odată vă rugăm să ne mai slăbiți din dragoste cu chestiunea gimnaziului din Brașov.

Parastasul din Reșinari.

— Raport special al „Trib. Pop.“ —

Reșinari, 17 Iunie st. v. 1898.

Intimpinarea arhierilor.

La portalul al doilea Excelențele Lor după o scurtă poposire pela cuartire au fost binevențați, în numele credincioșilor, de către președintele comitetului parochial gr-or. din Reșinari, de către bătrânul paroch *Emilian Civan*, prin următoarea cuvântare:

„Excelența Voastră Preasfințite Domn arhieriscop și metropolit! Prezența arhierilor în mijlocul poporului a fost pentru fiii bisericii noastre totdeauna o zi de sărbătoare.

„Prezența Excelenței Voastre încunjurat de Preasfințitii episcopi sufragani și de aleșii clerului și poporul nostru, azi e o îndoită sărbătoare.

„E sărbătoare, pentru-că veniți Excelență, să dați tributul recunoștinței celui-ce a pus pe temelii tari așezămintele bisericii și ni-a lăsat drept moștenire scumpă, o biserică ortodoxă-română, organizată și închiegată, și e sărbătoare, pentru-că mai dați încă o probă despre nobleța, care v'a caracterizat și v'a făcut un urmaș vrednic al antecesorului Excelenței Voastre, al marelui Andrei.

„Chiamat asemenea dela Dumnezeu și din voința poporului a continua lucrarea începută pentru consolidarea noastră, și în același timp a fi un cărmaci destoinic al bisericii în aceste zile grele, zile în cari numai înțelepciunea și prevederea Excelenței Voastre a scutit naia bisericii de valurile furtunoase, cari o amenință din când în când cu cutropire. Cu capetele plecate și cu inima plină de dragoste și venerațiune Te primim și salutăm iubit principe al bisericii ortodoxe-române.

„Degetul eternității va arăta în toată splendoarea faptele ce le săvârșiți glori-ficând pe marele înaintaș, ca noi să avem

un puternic cuvânt să-ți arătăm iubirea și alipirea neclătită pentru virtuți, cari sunt podoabele apostolilor și ale marilor arhierii, cari una simt cu poporul una cu fiii sufletești, una în gândirile îndreptate spre înaintarea bisericii și neamului nostru.

„Excelența Sa metropolitul la mulți ani să trăească!“

Aceste cuvinte roșite cu pathos și cu glas răspicat și puternic, au fost primite de către mulțime cu însuflețire, făcând să vibreze aierul de însuflețite „Să trăească“ pe cari poporul le dorea celor trei capi ai bisericii noastre gr-or. Acestei binecuvetate bineventuri a urmat scutul dar' măduvosul răspuns al metropolitului, care a insistat cu strălucire asupra faptelor și vieții marelui Andrei, aducându-l în rugănd pe toți Românii, ca faptele și vieea lui să le fie de îndreptar și povățuitor pe cărările întunecoase ale vieții. Urând „bu găsit“ și mirenilor și mulțumindu-le în numele seu și al Preasfințitilor episcopi, le dorește acestora putere și tărie să se arete vrednici de deposedarul cel scump ce-l au în comună. După un întreit „să trăească“ a urmat.

Celebrarea parastasului.

După rostirea acestor cuvântări, mulțimea în frunte cu capii bisericii au fost pornit înspre biserică. De o parte și de alta a stradei Șaguna erau postați elevii școlii de aici, ca la vre-o cinci sute. Iți era mai mare dragul să privești la acești surcei tineri, chitși cu hainele cele mai albe, având în mână flori naturale. Ordinea, pot zice exemplară, au susținut-o pompierii locali.

Preoții celebranți intonând și cântând „Bine ești cuvântat Dumnezeu nostru“ au intrat în biserică, ear' din mulțime, a zecea parte, mai mult nerășinăreni, pe lângă arătarea biletului de intrare, pe cari le împărțeau doi funcționari ai Consistorului, au ocupat loc în biserică în chipul următor: în hora dreaptă au luat loc Consistoriile și corpul profesoral al seminarului din Sibiu, reprezentanța comunei bisericesti Reșinari, reprezentanții corporațiilor lumesti. În hora din stângă au luat loc autoritățile civile, reprezentanții comunei politice Reșinari, deputațiunile corporațiilor bisericesti din afară. Șirul corporațiilor s'a încheiat atât de o parte cât și de cealaltă cu elevi seminerali, cari toți erau îmbrăcați în negru. Galeria a fost rezervată corurilor de cântări.

Biserica gema de public. Aproape la vre-o mie și cinci sute vor fi fost în biserică, reprezentanți din toate părțile româniei. Preoți ca la o sută și cincizeci, și protopopi, între cari am putut observa pe veterarul protopop dela Orșova Mihail Popoviciu, Dl. Droc dela Mercurea, Dan dela Făgăraș, Dămian dela Brad, Domșa dela Orăștie, Popovici dela Abrud, Medianu dela Sas Sebeș, Todoranu dela Cetatea de baltă Cădea dela Avrig, Păcurariu dela Ilia și alți mulți, apoi Părintele Mangra dela Arad, frații Mocsonyi, Rotariu dela Timișoara, Zigre dela Oradie, Tobiasz, protonotarul comitatului Sibiu, Stroia I vice notar comitatens, Putkovszky, pretor, cești trei din urmă ca delegați comitatens, Petra-Petrescu și Dr. Vasile Saftu din Brașov. Teodor Mihalyi dela Dej, Cornel Diaconovich, inspectorul școlar în pensiuine Iuliu Bărdossy, etc.

O listă a tuturor nerășinărenilor, cari au luat parte la parastas, cred, că ar fi foarte instructivă din multe puncte de vedere. Această însă imi e preste puțință să o alcătuiesc, și încercându-mă numai, nași face altceva decât să car apă cu ciurul pentru ca să umplu o bute fără fund. Delegați de ai învătătorimeii încă au fost foarte mulți. Mare a fost și numărul Românilor din comunele învecinate Reșinariului, cari în frunte cu preoții au venit la Reșinari, la mormântul Marelui Andrei, ca la Mecca sau Ierusalimul Românilor. Inteligența rom. din Sibiu a fost toată, apoi seli țeni, poplăceni, gureni, riureni, săteni și chiar și țerani de pe Câmpie încă au alergat la Reșinari. Durere însă, că acești reverențioși peregrini nu au încăput în biserică, ci au trebuit să se mulțumească cu cele văzute

și auzite afară de biserică. Dinpreună cu locuitorii comunei Reșinari, s'au așezat în grădina din fața bisericii, așteptând încheierea parastasului și înălțând rugăciuni pentru sufletul marelui Andrei.

(Va urma.)

Parastasul din Seceani.

În 14/26 Iunie a. c. precum în toată Archidieceasa, așa și la noi în Seceani s'a celebrat cu cea mai mare pietate aniversarea zilei de 25 de ani dela moartea marelui arhieriscop și metropolit al nostru Andrei Baron de Șaguna. Poporul credincios s'a adunat la Sfânta biserică în număr frumos, spre a da tributul de recunoștință memoriei celui mai mare fiu și vitor de bine al bisericii sale, și celui mai mare și valoros bărbat al nației sale, care cu genialitate extraordinară, tact fin, zel înfocat, și știință incomparabilă, a știut să desgroape din mormântul întunecului și uitărei metropolia străveche a Românilor greco-orientali din Ardeal și Ungaria, și a o pune în lumina vieții naționale, ca să lumineze tuturora.

Serviciul divin l'au celebrat ambii preoți Ioan Damsa și Vasiliu Romanu, ear' cântările le-a executat corul vocal din loc, sub conducerea tinerului Dimitrie Stoiu; la finea liturghiei s'a ținut parastasul, după care părintele Damsa a ținut o vorbire panagorică trăgând o asemănare paralelă între marele învățător și apostol al neamurilor Pavel apostolul, și între Andrei Șaguna, marele învățător și apostol al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, schițându-i originea și faptele cele mari, binefăcătoare și nemuritoare pentru biserică și nația noastră română, ca acelui mai mare organizator și înțelept conducătoriu bisericesc național, terminând: ca sufletul lui să se odihnească cu sântii sus la Dumnezeu în ceriuri; de unde în zilele necazului se alinise preste noi; după care corul a cântat în veci să fie pomenirea lui! și planul secret! Apoi s'a împărțit nafora, și poporul s'a dus pe la ale sale ducând cu sine în inimă cele mai plăcute și dulci suveniri despre marele său Arhierie și părinte Andrei Șaguna. Fie-i țărina ușoară și memoria eternă!!

Era malversațiunilor.

— Reflexii asupra panamei aradane. —

Elita maghiară din Arad ni-a făcut în luna trecută un cadou. A trimis părintelui Mangra o diplomă colorată, la mijloc zugrăvite mai multe furci, de cari atârnavă în efigie părintele Mangra și părintele Lucaciu. În jurul acestor figuri asfixiate erau o mulțime de înjurături ungurești la adresa luptătorilor noștri naționali. — Zicem că elita ni-a făcut acest cadou, — afirmare la care ne îndreptățește elaborarea artistică a diplomei, dorințele și înjurăturile proprii elitei maghiare și în sfârșit tinuta ziarelor aradane, cari au cântat osane genialilor fabricanți de diplomă.

Eată însă că după câteva săptămâni stau înaintea tribunalului de aici falnici membri ai aceleiași elite din Arad, oameni cari până eri alaltăeri jucau rol de frunte între bunii patrioți, cari își permiteau să tragă înjurături la adresa noastră a „trădătorilor.“ Și nu sunt nește criminali de rând acești cavaleri, urzitori de diplome, ci sunt înalți funcționari de stat, puși paznici peste averea statului, peste darea plătită din sudoarea țeranului. Și cum jurul acestui oraș e românesc, românești au fost și banii defraudați, cari ating suma de aproape 100 de mii, — și eată — astfel dovedit că ei înjură pe Români, ei calomniază și trimit diplome cu ștreang, ei cari fură banii românești. Poate exista o insanie morală mai mare ca la acești indivizi? nu înseamnă aceasta că au ajuns la paroxismul imoralității? Răspundă ei — ei, netrădătorii, ei sprigintorii și susținatorii (sic!) statului!

Procesul defraudanților din Arad cade chiar într'o eră, în care din toate părțile țerii se anunță mari defraudări făcute de funcționari de stat. E o eră botezată de chiar foile maghiare drept „era malversa-

țiunilor.“ În Pesta un funcționar a dat 70 mii de fl., ear' altul 25.000 fl. aradiani, mai mulți la oală 95.000. Sunt aceste sume enorme, și când se dești că e păgubită visitieria statului, hoțiile sunt săvârșite de slujbași și rămăi îngrijorat de soarta acestei țări nătoare de oameni de asemenea și fire. Și nu sunt aceste doar cazuri. Un defraudant are 10 copii, aceștia au alți 10 cooperatori cari suesc a tăinui cât se poate lucrurile. Funcționarii înalți au știre pozitivă că în templat defraudări, dar' în lucrul cret oficial, dau prilej defraudanților „repare“ lucrul și eată astfel o malver pe toată linia, o generală decadență. Ici-colo câte o foaie maghiară, fie întru'n moment lucid, fie că prea subitoare faptele decât a nu le comenta, cunoaște și ea aceasta generală decadență a societății maghiare. Decât că nu de aici consecuențele firești: căci ce logic, că dacă ești păcătos și recunoșcatul tău, să tragi consecința și să drepti. Vedeti deci, cinstiți patrioți, și vă stău staulul lui Aughias, spălăți-vă de cari e neagră țara, — și dați pace dătorilor“, căror nu sunteți vrednici deslegați nici călțămintele.

Procesul din Arad e rezultatul unui cãtos sistem de administrare a banilor țării, și aruncă astfel o umbră asupra gei administrării din țară. Dacă e așa cum a fost aici în Arad — ca la un de dare unii și aceeași funcționari defraudeze mai mult ca zece ani până ce ating suma de 95 mii fl., fă descoperiți, ce va fi în întreaga țară? aici în decurs de atâtă vreme au un astfel de șlendrianism în contabanilor statului, nu suntem în drept să dem că și în alte zeci de părți vor fi stări?

Dar' să revenim la proces, care deja de 5 zile și poate nu se va sfârși în săptămâna viitoare. Procesul e interesant și din punct de vedere juridic, întrucât defraudanții săvârșit în diferiți ani și sub diferite diții. Două momente joacă rol important tendința acusaților de a se acusa pe de a fasona agravant pentru colegii vicicii, și împrejurarea, că doi dintre tori au nebunit înainte de acuză și rit. Natural că acest doi sunt acum el în cari se descarcă curente de tendința de a ușura — întru cât e — situația acusaților de căpetenie vederea vinovăției funcționarilor sub Apărătorii mai ales în contra acedinte muncesc.

După cum am amintit deja în duri, doi dintre acusați, Bognar și Puvici, foști subalterni la oficiul de timp defraudărilor, au de apărare tinsul avocat român, dl Dr. Ștefan Acusa în contra clienților dlui Pop dică pentru complicitate prin faptul rei registrelor, care atesta crima.

Renumele de escelent jurist și criminalist al dlui Ștefan Pop era garanță, că cei doi, acusați și-au găsit mai dibaciu apărător. Și ntrader în primele 4 zile ale procesului grătele sale cunoștințe juridice, prin rea profundă a chestiunii și prin a adus atâtă lumină în acest proces a devenit centrul atențiunii tuturor. Irit mai ales asupra chestiunii, că acest proces expertii, cari au să îndreptățirea acusei, sunt identici cari au descoperit crima și prin incompatibili de a figura ca experți, vedit cu de-amenuntul vina acusatului cassierului Băcs și nevinovăția clienților cari subalterni fiind, înșiși au trebuit controlați de șeful Băcs. În urma apărării soarta clienților dlui Pop siderabil ușurată.

Presa maghiară recunoaște escelență ale d-lui Pop, — afară de

din capitală, cari în depeșele lor nici nu-mele nu i-l'au amintit.

Ear noi ne împlinim o plăcută datorință felicitând pe harnicul luptător național pentru ținuta-i cea impunătoare.

La timpul său vom refera daspre restul desbaterii și sfârșitul procesului.

Orașul bandiților.

„Pester Lloyd”-ul dela 29 Iunie se pronunță în următorul chip despre orașul bandiților, adică centrul de căpetenie al națiunii singure alcătuitoare și susținătoare de stat:

„Romanticismul pusteii își serbează reinvierea sa cea fericită; nu doară însă în șesul jos de pe Alföld, nici în codrul Bakony-ului. . . în jurul Seghedinului a devenit liniște. . . nici pe pusta dela Hortobágy. . . nici pe la Zircz etc., nu, nu: romanticismul pusteii și-a schimbat domiciliul, alegându-și drept loc de sălășuire capitala și reședința noastră Budapesta”.

După-ce a înșurat apoi crimele săvârșite acolo în cele 3 zile precedente se întreabă: „Ajunge, mă rog, pomelnicul acesta de pe trei zile? . . . Apoi descrie o crimă întemplată pe o piață împodobită cu monumente (Széchenyi, Eötvös, Deák. R. „Tr. P.”), unde se află ca podoabă specială chiar palatul direcțiunii poliției”.

Astfel urmează arhioficiosul pe trei sferturi de coloane; desigur vorbind în pustie, căci „rendszer”-ul, cel pomenit și caracterizat de Rohonczy, nu permite ca păzitorii ordinii și liniștii publice, ai averturii și siguranței cetățenilor, să-și îndeplinească această chemare ca în alte țări, ci să adulmece tocmai pe cetățenii cei mai cinstiți, adică pe noi nemaghiarii, să ne împuște tocmai atunci când ne îndeplinim drepturile noastre.

NOUȚĂȚI

Arad, 5 Iulie n. 1898.

In atențiunea alegătorilor dietali români. Cu ziua de 5 Iulie listele provisorice ale alegătorilor dietali din comitatul Aradului sunt espuse la casele comunale ale centrelor tuturor cercurilor electorale. Listele vor fi expuse până în 20 Iulie, până când alegătorii au dreptul să-și facă observările și recușările dorite. Facem apel la toți alegătorii români a se interesa de aceste liste, ca nu cumva să rămână neinduși și să-și peardă astfel un cardinal drept cetățenesc. Preoții și învățătorii să fie la locul lor, îndemnând pe alegători a face reclamele necesare la timp.

Ordul Elisabeta. O foaie oficială din Viena publică știrea, că din incidentul iubileului de 50 de ani al domniei Majestății sale, se va înființa un nou ord numit Elisabeta. Acesta va avea trei clase și se va conferi exclusiv femeilor pentru merite literare sau umanitare.

Protopresbiterii din arhidieceasă la serbările Șaguna: Vasile Dămian, (Zarand); Vasile Domșa, (Orăștie); Avram Păcurariu, (Iliș); Romul Furduiu, (Câmpeni); Petru Popovici, (Abrud); Dumitru Moldovan, (Sighișoara); Romul Mircea (Medias); Ioan Droc (Mercuria); Ioan Papiu (Sibiu); Sergiu Medean (Sas Sebes); Iuliu Dan (Făgăraș); Ioan Cădea (Avrig); Nicolae Todoran (Târnava); Nicolae Moldovan, adm. prot. (Agnita); Petru Iuga, adm. prot. (Seliște). Nu au participat șefii tractuali ai protopresbiteratelor: Alba Iulia, Bistrița, Bran, Brașov, Cetatea de peatră, Cluj, Cohalm, Dees, Deva, Dobra, Geoagiu, Hațeg, Lupșa, M. Osorhei, Reghin, Solnoc, Trescaune, Turda și Unguraș, sau în total reprezentate au fost din 34 tracte 16, ear 18 nu! Este permis să cunoaștem motivele acestor absențe dela un act pe care biserica îl severșeste odată în 25 ani, în memoria celui ce existența bisericească ni-a asigurat-o?

Frica de — revoluție. Ziarele locale primesc știre telegrafică din Cermieu, satul în care mai deunăzi pretorul Kabdebo confiscase steagul tricolor din biserica română — că acolo a fost pregătită pe ziua de 3 Iulie o revoluție a Românilor în frunte cu părintele Popovici în contra Maghiarilor și mai ales a lui Kabdebo, ca să-și răsbune pentru confiscarea steagului. În ziua de 3 Iulie era zi de țirg și că acest prilej Români ar fi intenționat a-l folosi pentru a face sânge de Ungur. Desteptul pretor însă li-a ghicit de timpuriu planul, a depeșat la Boroșineu, de unde a sosit îndată un escadron de husari și 40 de gendarmi. Vezând aceasta valachimea cea doritoare de sânge (vérengző szándéku oláhság), împreună cu preotul lor au preferit să rămână în liniște.

Astfel foile maghiare. Noi n'am primit nici o știre. Putem însă să deducem că pretorul Kabdebo e un om foarte fricos, și că se teme de urmăriile faptelor sale. Sperăm că vom primi un raport detaliat în chestiune.

De ce n'a serbat seminarul din Arad. Eri am luat notița și astăzi ne sosește răspunsul și anume într'un ziar unde o seamă de oameni obișnuiesc a „polemiza” cu noi. Acest ziar e kossuthistul „Arad és Vidéke”, scutul unor Români parșivi. Eată ce ne reflectează la notița noastră de eri:

„Încă tot nu se știe: Este aniversarea a 25-a a morții lui Șaguna, episcopul ce a condus pe Muscani, o serbare oficială a tuturor Românilor din Ungaria, sau numai o serbare ca toate celelalte. Casul cel dintâiu îl confirmă faptul, că și episcopii au participat, pretextând, că ei serbează pe Șaguna ca restaurator al autonomiei orientale și nu pe Șaguna dușmanul Ungurilor.

Dar' că aceste două noțiuni nuse pot despărți, e evident din împrejurarea, că seminarul greco-oriental român din Arad, ca institut ce stă încă sub controla statului, n'a serbat memoria lui Șaguna”.

Reiese deci din acest comunicat, că seminarul de aici n'a serbat fiind-că „stă încă sub controla statului” și a voit să se feriască de demonstrațiuni. Este însă minciună, că seminarul de aici ar sta sub controla statului, căci seminariile noastre stau sub controla directă și absolută a episcopilor. Este o minciună, că o serbătorire a lui Șaguna ar fi o demonstrație în contra statului. Dacă Șaguna faptice a fost „măncător de Unguri” de talia lui Kossuth, nu e mai puțin adevărat, că el a ridicat la apoteoză dinasticismul sincer și în Șaguna noi întotdeauna serbătorim și pe patronul seu înalt, pe Majestatea sa regele.

Dacă toate aceste părintele Hamza nu le știe, sau că i-au slăbit fatal puterile judecării, sau că a comis cu intenție acest delicat moral față de amintirea marelui nostru bărbat, pentru a se insinua patrioților, — espunând astfel Seminarul nostru, ca să treacă ca cel mai din urmă în toate. Și pentru una și pentru alta îl compătîmim.

Legenda sporirii Maghiarilor. În numărul din Iunie al revistei maghiare „Közgazdasági Szemle” a apărut o adevărată legendă (la ei va să zică statistică) despre sporirea Maghiarilor în Ungaria. Legenda aceasta atât e de desușiată, de mincinoasă, încât numai vre-o două foi unguște au cutezat s'o reproducă. În sensul acestei statistice-legende Maghiarii au numărat la anul 1720 din întreaga poporație a Ungariei propriu zise: 1.161.208. La anul 1890: 7.426.630 a întregii poporații din Ungaria și Ardeal. La anul 1897 s'ar fi urcat la 8.077.044 locuitori, 50% din totalitatea locuitorilor și prin urmare majoritatea absolută. „Cu acest număr Maghiarii au ajuns la mult dorita (!) majoritate absolută. Acum putem afirma, că cel puțin în Ungaria numărul Maghiarilor întrece numărul tuturor celorlalte naționalități la odată”. Cu aceste cuvinte se încheie strania legendă a înmulțirii Ungurilor. — Și când te gândești că ei cu Jidanii, cu țiganii, cu Armenii și cu toate appendicele celelalte ce cu de-astă

vor să și-le încorporeze, nu ating cifra de sus — te prinde scârba de o statistică atât de obraznică.

Nouă broșură în contra lui Kossuth. Se depeșează din Budapesta, că preotul Zimándy, cel huiduit de Maghiari, pentru-că într'o voluminoasă broșură a prezentat pe eroul — Kossuth în adevărate colori, — a scos o nouă broșură de 22 coale tipar ce completează dovezile în contra aceleia, care a detronat pe domnitorul țării. Dovezile cele noue sunt mai ales acte de-ale generalului Perczel, care a numit pe Kossuth trădător de patrie. Ziarele anunță, că această broșură ar fi fost cetită și de Majestatea Sa.

Taxa seminarială pentru toți elevii seminarului „Andreian” din Sibiu, potrivit hotărârei sinodului arhidieceșan din a. c., s'a urcat cu începere din anul școlar 1898/9 dela 100 la 120 fl.

Brutalitățile gendarmilor Unguri. În comuna Mezökövácsháza (ctul Cănad) gendarmii au escortat din birt pe 3 țerani, cari n'au făcut altceva decât că n'au voit să bea berea birtășului, pentru-că era prea caldă. Din pricina aceasta gendarmii i-au dus în casarma lor, i-au desculțat pe tustrei și i-au bătut cu o nuia în talpa picioarelor goale, încât li-au făcut talpa tot sânge. Era noaptea pe la 11 ore. Poporul auzind vaielele nevinovaților țerani a alergat la pretorul, care a și scapat pe țerani din ghiarele hienelor. — Deputatul cercului — cum scriu foile maghiare — va interpela în chestiune.

Noutate pentru fumători. Cu ziua de prima Iulie a intrat în circulație o mulțime de noue specialități de tutun și cigarete. Se zice că mai ales e recomandabilă specialitatea „Kiváló finom magyar szivarka dohany”, din care calitate 100 grame costă 46 cr.

Păruială între Eszterházy și Piquart. Piquart, cel ce pășise ca acuzator în contra lui Eszterházy, pentru a mântui pe Dreyfuss, — a fost atacat cu bastonul pe o stradă principală a Parisului, de către Eszterházy. S'au luat ambii la strașnică păruială și publicul a isbutit numai cu greu a-i despărți.

Medic român în Karlsbad. Med. Univ. Dr. Romulus L. Crăciunu, medic clinic în spitalul univers. imp. reg. din Viena (Clinica dlui consilier de curte Prof. Neusser.) Specialist pentru morburile interne. Medic al asociațiunii pentru îngrijirea studenților morboși din Viena Protector: Majestatea Sa Impăratul etc. etc.

Ord. din 1 April—1. Octombrie dela oarele 6—9 a. m. și 3—5 p. m. în Mühlbad-gasse casa „Schwarzes Ross”.

A v i s !

Spre orientarea tuturor proprietarilor de losuri de ale loteriei de obiecte, arangiată de „Reuniunea femeilor române din Sibiu”, aducem la cunoștință publică, că tragerea la sorți s'a efectuit în 30 Iunie n. a. c. după cum s'a fost anunțat. Din cauză însă că numărul câștigurilor este mare, pentru compunerea listei despre câștiguri se reclamă o lucrare de mai multe zile, și așa publicarea aceleia va urma numai după-ce lista va fi terminată.

Dar' și până la publicarea listei despre câștiguri subscrisa președintă servește cu deslușirile necesare celor interesați, în fiecare zi dela 10—12 oare a. m. în localul „Mesei studenților”, ear' obiectele câștigate cu losurile plătite se pot și ridica.

Biroul reuniunii femeilor române din Sibiu.

Sibiu, în 1 Iulie n. 1898.

Maria Cosma,
președintă

Dr. V. Vecerdea
secretar

Învitate re la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al III-lea Quartal resp. al II-lea sem. 1898 la

„TRIBUNA POPORULUI”

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună 1.—

Pentru România și străinătate
Pe un an franci 40—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația
„TRIBUNA POPORULUI.”

P i a ț a.

	Arad	B.-Pesta
Grâu	fl. 10.50	fl. 9.04
Cucuruz	4.80	5.56
Orz	5.80	6.—
Săcară	7.50	6.72
Ovéz	7.—	5.67

ULTIME ȘTIRI

Résboiul.

Catastrofa netulaturabilă s'a abătut deja asupra bieților de Spanioli. Încă din Vinea trecută începuse un atac concentrat al Americanilor atât pe uscat cât și pe mare prin flota lor asupra orașului Santiago de Cuba. Depeșile de ieri anunțau mare strimtoare a orașului bombardat, dar' nu le-am reprodus crezând că norocul poate totuși se va reîntoarce către Spanioli. Nu s'a întemplat astfel, ci din contră catastrofa i-a ajuns cumplit. Din noroiul depeșilor so-site, putem reproduce, din cauza lipsei de spațiu numai aceste două:

Washington, 4 Iulie. Admiralul Sampson a pătruns astăzi în portul dela Santiago di Cuba și a pustiit întreagă flota spaniolă. Ministrul marinei vestește, că afară de o singură corabie, întreagă flota spaniolă a fost nimicită și pustiită cu foc lângă mal.

Admiralul Sampson telegrafează guvernului:

„Azi dimineață amenințând, pe Spanioli cu bombardare am cerut, ca orașul Santiago să se predeie imediat. Cred, că așa se va întâmpla.

Berlin, 4 Iulie. După știrile absolute demne de credință sosite din Madrid, Spania a propus următoarele condițiuni de pace:

1. Cuba va deveni republică independentă, dar' va plăti câți-va ani încă dare Spaniei.
2. Marile puteri să aibă drept a ținea trupe la Cuba, pentru a-și apăra suzeranitatea, același lucru să se întâmple și la Filipine.
3. Insula Portorico rămâne proprietatea Americanilor până atunci până când Spania nu va plăti despăgubirea de rebel.

Ediție: Aurel Popovici-Barclanu.
Redactor responsabil: Ioan Russu Șirianu.

Publicare de licitațiune.

Pe baza deciziunii Ven. Consistoriu diecesan din Arad, Nr. 948/898 prin aceasta să aduce la cunoștință publică exarendarea bunului și a dreptului de vinat aparținător fondului preoțesc de pe hotarul St. Mihaiul rom. și adevă:

I. Parcelă Nr. I. așa numită „PALCO“ în extensiune de 465 jugere 725 stângini pătrați se exarendează în 3 parcele și adevă:

a) Casa cu extravilanul de 11 jugere, prețul exclamării 223 fl. arândă anuală.

b) Parcela triunghiuală între hotarul Utvinului, drumul Parței și pământurile urbariale în extensiune de 56 jugere cu prețul exclamării 641 fl. 07 cr. arândă anuală.

c) Intreg restul, pământul „PALCO“ mărginit cu drumul Parții, hotarul Utvinului, pământurile Ieszenszky, drumul Uj-Pécsului și pământurile urbariale în estensiune de 398 jugere 725 stângini pătrați, prețul esclamării 4561 fl. 08 cr. sau 11 fl. 46 cr. la juger arândă anuală.

II. Parcela Nr. III. așa numită „Selișteanța“ în estensiune de 604 jugere 941 st. pătrați se esarendează întreagă cu prețul esclamării de 7254 fl. sau 12 fl. la juger arândă anuală.

III. Parcela așa numita „Belerit“ în estensiune de 491 jugere 608 st. pătrați asemenea se esarendează în intregul seu, cu prețul esclamării de 3932 fl., sau 8 fl. la juger arândă anuală.

Esarendarea se face pe timp de 6 ani dela 10 Octomvrie 1898 până inclusive 1 Octombrie 1904 pe lângă condițiunile speciale, cari sunt espuse și se pot vedea atât la subscrisul în Arad cât și la oficiul parochial decă la preotul Nicolae Groza din St. Mihaiul rom. și la protopopul Dr. Traian Putici în Timișoara.

Esarendarea se face prin oferte în scris, adresate direct subscrisului până la terminul de 15 Iulie 1898, în care pe lângă suma ofertului întreg și după jugăr, oferentul are a dechiara, că condițiunile speciale de esarendare le cunoaște și primește în întreg conținutul lor, având a depune la cassa consistorială 10% a prețului de esclamare cu cautiune.

Arad, la 1 Iulie n. 1898.

189 3-3

Petru Truța
fisc. consistorial.

Băile Herculane (Mehadia)

(Herkulesfürdő, Ungaria)

STAȚIUNE DE CALE FERATĂ POSTĂ ȘI TELEGRAF.

RENUMITE TERME SULFUROASE ȘI SĂRATE,

CU TEMPERATURĂ TERESTRĂ DE 55° C.

Începutul sezonului la 1 Mai

Loc de cură climatică. — Gimnastică suedeză și masajiu. — Bai electrice. — Hidroterapie. — Rendezvous internațional. — Situațiune admirabilă în valea romantică a Cernei. — Promenade și locuri de excursiune. — Climă favorabilă. — Situațiune scutită de vânt. — Aer ozonic și liber de praf. — Palaturi de băi, hoteluri splendide. — Salon de cură. — Lumațiune electrică. — Musici proprie. — Orfeu (Teatru Variété).

MEDICI ROMĂNI

CONSULTAȚIUNI ÎN TOATE LIMBILE EUROPENE.

Junețiune cu trenul expres și Orient-expres; dela Orșova cu năile dunărene

BILETE CU PREȚURI REDUSE.

174 4-10 FRECUENȚA ÎN ANUL 1897: PRESTE 10.000.

Se primesc comande pentru următoarele lucrări:

Circulare și prețuri-curente
NOTE
Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“ A. P. Barcianu Arad

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.

Diferite tipărituri pentru bănci
PLICURI

Invitări, cărți de vizită, anețuri funebre